

ПРОЄКТНО-АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Сучасні виклики розвитку теорії та методології просторової економіки продиктовані структурними змінами в розподілі ресурсів й капіталів, розширенням інформаційно-цифровізаційних технологій, що формують віртуальні нашарування й цифрові сфери в економічних системах, появою нових технологій інтелектуалізації економічних систем, котрі дозволяють більш поглиблено аналізувати стан і зміни, а також створюють умови для капіталізації інформаційних ресурсів. В окреслених умовах потребує детальнішого дослідження інфраструктура просторового розвитку, її елементів та процесів трансформації. Це зумовлюється і структурними змінами у економічних системах мезо- та макро рівнів через формалізацію неоіндустріального типу економічних відносин, розширення інтелектуально-цифровізаційних процесів та активізацію віртуальних ринків, що в сукупності провокують перерозподіл капіталу та джерел формування доходів – зокрема, інфраструктурна сфера стає незалежною від обсягів функціонування промисловості, перетворюється на дохідофомуєчий сектор економіки. В сучасних наукових дослідженнях має місце дискусійність трактувань поняття «інфраструктура», що полягає у плюралізмі поглядів на сутність поняття, яке розглядають або як забезпечуючий простір розвитку промисловості, або як економічну систему нижчого рівня, або як ринкову формація, що виконує допоміжну роль в реалізації продукції [1-2]. Тим не менш, інфраструктурна сфера є частиною економічної системи, без якої неможливе функціонування та розвиток комплексу взаємопов'язаних галузей, що, базуючись на дослідженнях інноваційного простору розвитку національної економічної

системи, розкривають сутність просторово-промислової, просторово-інституційної, просторово-процесної та модернізаційної концепцій розвитку інфраструктурної сфери економіки [2, 3-6]. Отже, інфраструктура в дослідженнях економічного простору та модернізаційних процесах його трансформації – це матеріально-технічний й інформаційний базис функціонування всієї економічної системи, що формує додану вартість обслуговуваних галузей економіки, забезпечує надання послуг і задоволення нематеріальних потреб людини, а також створює потокові переміщення енергії, інформації, матеріальних ресурсів, що в сучасних закономірностях є доходуотворюючою функцією та об'єктом концентрації капіталу та інвестування.

У сучасних викликах зміни парадигми економічного розвитку та прискорення циклічності інноваційна активність підприємств інфраструктурної сфери визначає спрямованість та структурну перебудову економічного простору підприємства. Актуальними характеристиками модернізації підприємств інфраструктурної сфери стають гнучкість та адаптивність, динамічність та багатокмпорентність, синергізм та стохастичність. Однофункціональність та спрямованість реалізації кожного секторального виду потенціалів у одному – модернізаційному – векторі досягається через концентрацію ресурсів та можливостей на одному напрямку інноваційного розвитку. Модернізаційний потенціал у такій інтерпретації можна представити у просторовій моделі спіралеподібної модернізації підприємства (рис.1.).

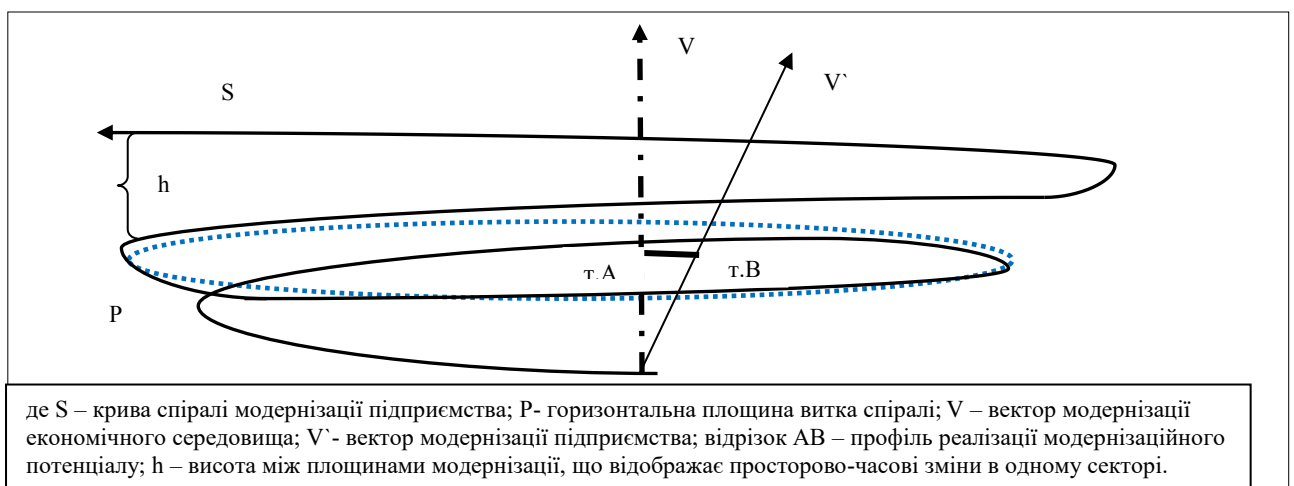

Рис.1. Спіралеподібна модель просторової модернізації підприємств
Джерело: запропоновано авторкою.

Запропонований підхід відображає секторальність площин модернізації, тривалість етапів та об'єктність впливів, а також характеризується ресурсомісткістю, пріоритетністю та результативністю. Спрямованість та кут нахилу вектору від вісі в моделі SVMM дозволяє аналізувати рівень модернізаційного потенціалу – за профілем модернізації (рис. 2).

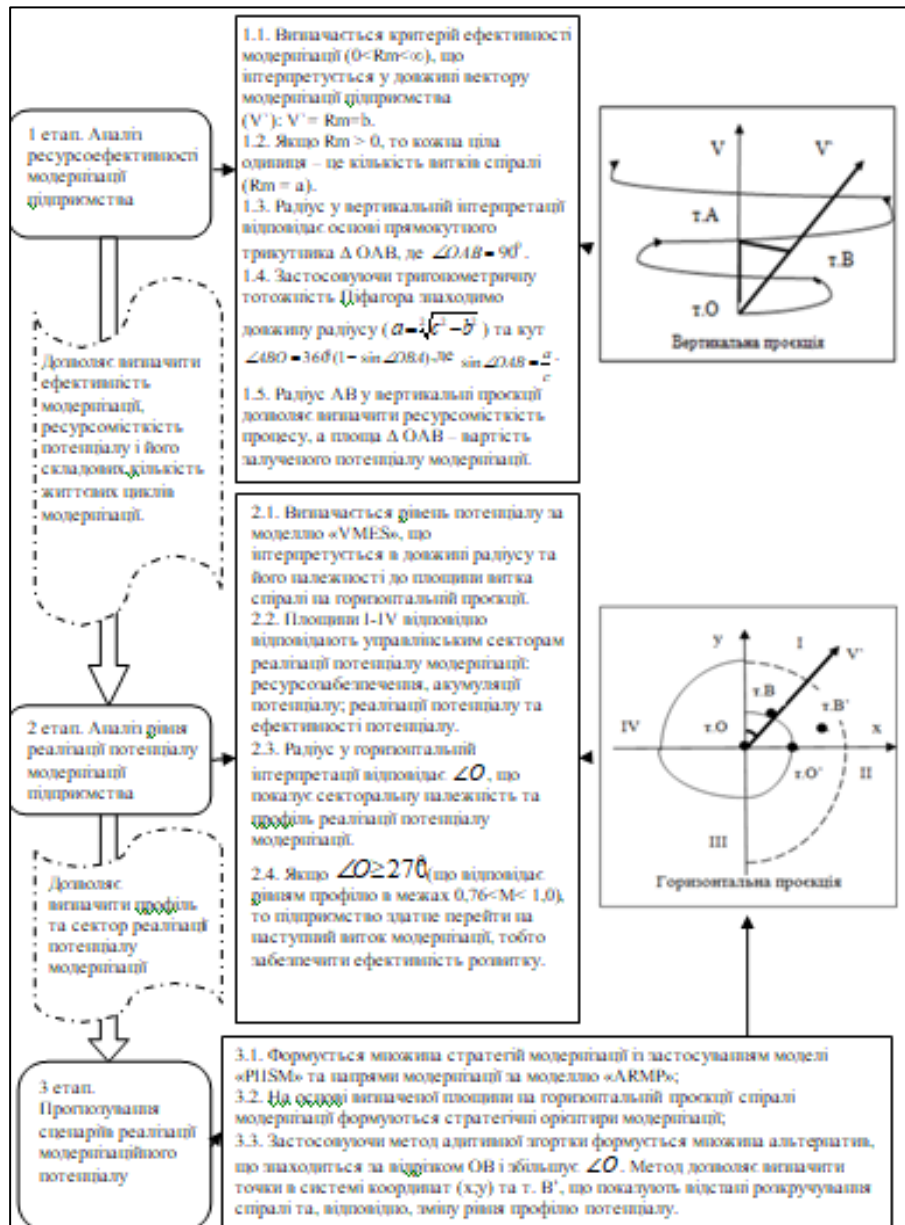

Рис.3. Адаптований економіко-математичний інструментарій просторової спіралеподібної проекції прогнозування поведінки підприємства під час управління модернізацією.

Джерело: побудовано авторкою

Запропонований економіко-математичний інструментарій просторової аналітики спрямованості модернізації дозволяє обґрунтувати векторність та програмні результати імплементації імперативів для підприємств інфраструктурної сфери.

Список використаних джерел:

1. Смерічевський, С., Райчева, Л., Михальченко, О. Проблеми і перспективи модернізації транспортного комплексу національної економіки. *Економіка та суспільство*. №38. 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-76>. (дата звернення 05.04.2024).

2. Вовк О.М. Детермінанти модернізації підприємств інфраструктурної сфери: теорія, методологія, практика. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 480 с.

3. Ареф'єва, О., Титикало, В. Збалансований механізм формування стратегії машинобудівного підприємства в умовах трансформацій при просторово-процесному управлінні. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*, 2022, 13(26). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-13\(26\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0654-13(26)-10). (дата звернення 05.04.2024).

4. Lundvall B-A. National Innovation Systems: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning. London, Printer, 1992.

5. Ясковець Ю.В. Теоретичні аспекти дослідження інфраструктури національних господарств в умовах глобалізації. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 114 (Частина II), 2013 С.173-180.

6. Пепа Т., Чернюк Л. Потенціал модернізації як базис ефективного соціально-економічного розвитку країни в контурі відтворювальних процесів. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2017. Вип. 44. Ч. С. 42-49.